

Інноватика у вихованні : зб. наук. пр. **Вип. 6** / упоряд.: О. Б. Петренко; редкол.: О. Б. Петренко, Н. М. Гринькова, Т. С. Ціпан та ін.. – Рівне : [РДГУ], 2017. – 320 с.

Z

Бех І.Д.

Компонентна модель сходження зростаючої особистості до духовних цінностей... С. 6–16.

Розглянуто особливості виховання духовно зрілої особистості як ключового завдання виховного процесу в умовах сучасної соціокультурної ситуації. Запропоновано компонентно-процесуальну модель свідомого привласнення зростаючою особистістю духовних цінностей. Розкрито сутність та специфіку когнітивного і емоційно-ціннісного компонентів як вирішальних у процесі оволодіння певною об'єктивною духовною цінністю. Зазначено, що на етапі довільного імпульсу відбувається центрація рефлексивно-спонукальної роботи вихованця навколо духовної цінності та власного „Я”. Розкрито загальний механізм виховання духовної рішучості. Охарактеризовано поведінково-практичний та самоціннісний компоненти, розгортання яких спрямоване на реалізацію засвоєної духовної цінності у конкретному вчинку та усвідомлення особистістю власної самоцінності.

Beh I.D.

Component model of convergence to the spiritual values

The process of education of personality spirituality as a key task of the educational process in the conditions of modern socio-cultural situation is considered. The component-procedural model of conscious appropriation of the growing personality of spiritual values is proposed. The essence and specificity of cognitive and emotional-value components are determined as crucial in the process of mastering a certain objective spiritual value. It is noted that at the stage of an arbitrary momentum there is a centralization of reflexive and inductive work of the pupil around the spiritual value and his own self. The general mechanism of education of spiritual determination is revealed. Characterized behavioral-practical and self-value components, the deployment of which is aimed at the realization of the acquired spiritual value in a particular act and awareness of the personality of own self-worth.

Z

Павелків Р.В.

Психологічні особливості розвитку моральних почуттів у молодшому шкільному віці... С. 16–26.

Висвітлено проблему морального становлення та розвитку особистості. Визначено етапи та особливості процесу становлення моральних почуттів, цінностей та переконань у молодшому шкільному віці. Здійснено аналіз наукових джерел із проблеми дослідження. Зазначено, що молодший шкільний вік є сенситивним для розвитку моральних почуттів, на цьому віковому етапі в дитини відбувається засвоєння моральних норм та критеріїв, набуття досвіду моральної поведінки, формування навичок довільної поведінки. Наголошено на тому, що важливу роль у розвитку моральної свідомості молодшого школяра відіграють дорослі, схвалення та підтримка яких сприяє формуванню у дітей системи мотивів моральної поведінки.

Pavelkiv R.V.

Psychological peculiarities of the development of moral feelings at junior school age

The article deals with the psychological peculiarities of the development of moral feelings at the junior school age. Moral consciousness is shown a special construct of the psyche that provides understanding, the adoption of moral laws and the organization according to their own behavior. It is noted that an important component, which gives all processes of a subject character, an element of moral consciousness, advocates moral self-consciousness. It was established that the development of moral consciousness and moral feelings of a younger student is due to the intensive development of cognitive and motivational basics of the psyche, which provide a new look at the system of moral and ethical prescriptions. It is stated that moral attitudes are formed on the basis of moral feelings, the final result of which is the moral self-introduction. It is realized in such manifestations as self-esteem of own actions, actions, attitudes, self-examination, self-control, self-regulation. It is proved that it is precisely in the

younger school age that the child develops the foundations of the moral development of the individual (moral feelings, values, beliefs), the acquisition of the experience of moral behavior takes place.

Z

Черній А.Л.

Специфіка формування органу управління освітою ОТГ та методичного супроводу освіти в контексті реалізації Концепції „Нова українська школа” ... С.27–33.

Проаналізовано специфіку формування органу управління освітою об'єднаних територіальних громад (ОТГ) та методичного супроводу освіти в контексті реалізації Концепції „Нова українська школа”. Охарактеризовано розроблену в Рівненському обласному інституті післядипломної педагогічної освіти модель формування органу управління освітою ОТГ з метою забезпечення права громади на формування власної й ефективної системи закладів освіти та одночасного збереження вертикалі у виконанні освітніх повноважень, завдань та методичного супроводу освіти. Проаналізовано укладений пакет проектів документів діяльності ОТГ у галузі освіти.

Chernyi A.L.

Specifics of the formation of the OTG education management body and the methodological support of education in the context of the implementation of the Concept "New Ukrainian School"

The article analyzes the specifics of the OTG educational management body and the methodical support of education in the context of the implementation of the Concept „New Ukrainian School”. The model of the formation of the education management body of OTG has been developed and described in ROIPPO in order to ensure the right of the community to form its own and effective system of educational institutions and simultaneously preserve the vertical in the performance of educational powers and tasks and methodological support of education. The signed package of draft documents of the OTG activity in the field of education was described.

Z

Пелех Ю.В.

Формування вчителя майбутнього: аксіологічний контекст ... С. 34–46.

Висвітлено проблему підготовки вчителя майбутнього із врахуванням аксіологічної складової. Проаналізовано дослідження з питань діагностики ціннісно-сміслової сфери вчителів та учнів. Розкрито питання діагностики системи ціннісних орієнтацій сучасного вчителя та їх впливу на професійне становлення педагога. Встановлено ціннісні переваги українських вчителів та учнів, здійснено порівняння їх функціонально-ціннісних систем. На основі емпіричного дослідження проаналізовано ієрархію професійно-значущих цінностей на рівні індивідуальних пріоритетів учителів та учнів. Зроблено висновок про те, що сучасна освітня парадигма повинна бути орієнтована на врахування ціннісних уподобань суб'єктів освітнього процесу з метою забезпечення педагогічних умов їх ефективної взаємодії.

Pelekh Yu.V.

Future teacher training: the axiological context

This study provides an analysis of the issue concerning with future teacher training considering axiological constituent. The author points out that this constituent is a principal one during the formation. According to retrospective and up-to-date research effective recommendations dealing with problems of values and semantic sphere formation not only of future and active teacher but also of their students are given. It is highlighted that in the conditions of harmonious functioning of values systems of the educational process individuals (in the order of its permanent contrast and diagnostics) the last one will be characterized in the context of effectiveness, development and creative work.

Z

Пустовіт Г.П.

Прогностичні орієнтири інноваційного розвитку позашкільної освіти ... С. 46–53.

Розглянуто сутнісні ознаки та особливості сучасної позашкільної освіти, розкрито її можливості у розвитку та саморозвитку зростаючої особистості, а також роль у соціальній адаптації. Визначено й охарактеризовано прогностичні орієнтири інноваційного розвитку позашкільної освіти. Проаналізовано психолого-педагогічні й соціально-педагогічні особливості позашкільного освітньо-виховного середовища, які забезпечують умови ефективного розвитку творчого потенціалу дитини, її здібностей і талантів у контексті сучасного розвитку освітнього простору держави. Запропоновано можливі напрями удосконалення освітньо-виховного середовища позашкільного навчального закладу, систематизовано ефективні умови та заходи інноваційного розвитку позашкільної освіти.

Pustovit G.P.

Prognostic guidelines for innovative development of out-of-school education

The article deals with the essential features of modern out-of-school education, its peculiarities and, most importantly, the possibilities for the development and self-development of a growing personality and his social adaptation. The essence of the prognostic guidelines for the innovative development of out-of-school education has been described; the psychological and pedagogical and socio-pedagogical peculiarities of the out-of-school educational and educational environment, which provide the conditions for the effective development of the creative potential of the child, her abilities and talents in the context of the modern development of the educational space of the state, taking into consideration Integration into European educational space has been lighted.

Z

Петренко О.Б.

Психоаналітична педагогіка: інновація ХХІ ст. чи історико-педагогічна реконструкція досвіду першої третини ХХ ст. ... С. 53–62.

Здійснено аналіз психоаналітичної педагогіки як галузі педагогіки, орієнтованої на вивчення особистості дитини, на забезпечення збереження її психіки, корекцію девіантних проявів у поведінковій сфері. Досліджено витоки становлення і розвитку психоаналітичної педагогіки у 20-30-х рр. ХХ ст., розкрито основні положення науки. З'ясовано, що основними представниками психоаналітичної педагогіки були педагоги-психоаналітики, окреслено створені ними індивідуальні авторські інноваційні освітньо-виховні моделі. Обґрунтовано, що сучасна психоаналітична педагогіка є швидше творчою історико-педагогічною реконструкцією досвіду першої третини ХХ ст., аніж інновацією ХІХ ст.. Наголошено на актуальності використання психоаналітичної педагогіки в сучасному освітньо-виховному просторі як джерела ефективних технологій та методичного інструментарію для вирішення складних проблем виховання.

Petrenko O.B.

Psychoanalytic pedagogy: innovation of the XXI century or the historical and pedagogical reconstruction of the experience of the first third of the XX century.

The article analyzes psychoanalytic pedagogy as a branch of pedagogy focused on the study of the child's personality, to ensure the preservation of her psyche, correction of deviant manifestations in the behavioural sphere, the construction of a differentiated educational process, ensuring the cooperation of parents, teachers, and students in the educational process. It has been found that the main representatives of psychoanalytic pedagogy were psychoanalytic educators (A. Freud, M.Green, K.Klein, A.Aichron, A.Neill, V.Schmidt), focused on solving socio-pedagogical problems that implemented the principle freedom in boarding schools, in ordinary educational institutions and in conditions of traditional family upbringing.

Z

Безкоровайна О.В., Павлюк Г.С.

Специфіка методики викладання іноземної мови (англійської) в початковій школі ...С. 63–67.

Розкрито специфіку викладання іноземної мови (англійської) в початковій школі. Викладено основні аспекти методики викладання іноземної мови в початковій школі. Охарактеризовано ефективні методи та форми виховної роботи з дітьми молодшого шкільного віку в контексті досліджуваної проблеми. Визначено психологічні та фізіологічні особливості розвитку дітей молодшого шкільного віку, наголошено на необхідності їх врахування у процесі формування у молодших школярів основ комунікативної інішомовної компетенції. Зазначено, що успішна реалізація змісту навчання іноземної мови в початковій школі здійснюється за умови доцільного добору мовного та мовленнєвого матеріалу.

Bezkorovayna O. V., Pavlyuk G.S.

Peculiarities of teaching methods of a foreign language (English) in elementary school

The article is devoted to the peculiarities of teaching a foreign language (English) in elementary school. The essence of the methodology of teaching a foreign language in elementary school are examined, effective methods and forms of educational work with children of junior school age in the context of the problem under investigation are described. The psychological features of development of children of junior school age are analyzed. The main aspects of the teaching a foreign language in the practice of elementary school work are described.

Z

Білавич Г.В., Савчук Б.П.

Українське наукове мовлення в контексті наукової діяльності майбутніх педагогів ...С. 67–74.

Висвітлено проблему культури української наукової мови майбутніх педагогів. Розглянуто результати дослідження мовного педагогічного середовища у межах педагогічного факультету ДВНЗ „Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”. З’ясовано, що рівень наукового мовлення студентів є здебільшого середнім, а то й низьким. Виокремлено мовностилістичні аспекти студентських наукових текстів, проаналізовано найтиповіші помилки авторів наукових досліджень з позиції екологічної лінгвістики. Зроблено висновок про те, що більшість помилок зумовлена інтерференційними явищами внаслідок інтенсивного впливу російської мови на українську наукову мову. Обґрунтовано доцільність розроблення стратегії формування й удосконалення мовленнєвої наукової культури майбутніх педагогів.

Bilavich G.V., Savchuk B.P.

Ukrainian scientific speech in the context of scientific activity for future teachers

The article covers linguistic principles of language culture creation for future teacher. Typical mistakes and faults in student speech at pedagogical universities are analyzed in the article. The nature and occurrence of the speech errors of the students has been analyzed, the number of objective and subjective factors that led to making these errors has been determined. The authors substantiates the idea that the Ukrainian language policy should be provided keeping in mind indissoluble connection of the national culture with national language.

Z

Бісовецька Л.А., Верхова І.П.

Виховна робота школи щодо безпеки школярів в Інтернет-просторі ... С. 75–83.

Висвітлено проблему впливу Інтернет-мережі на дітей шкільного віку. Проаналізовано особливості виховної роботи Рівненської спеціалізованої школи I-III ступенів №15 щодо безпеки учнів в Інтернет-просторі. Обґрунтовано, що Інтернет може бути корисним для загального розвитку, навчання, творчого самовираження, але й може бути небезпечним, оскільки через низький рівень обізнаності користувачі не завжди у змозі розпізнати потенційні ризики. Зроблено висновок про те, що вирішення зазначених проблем потребує підвищення ефективності виховного впливу на дітей і молодь через застосування нестандартних методів і форм виховної

роботи, оптимального використання резерву позаурочного часу з метою формування та розвитку навичок безпечної поведінки школярів у мережі Інтернет.

Bisovetska L.A., Verkhova I.P.

Educational work of the school for the safety of students in the Internet space

The peculiarities of the educational work of the Rivne Specialized School of I-III degrees №15 concerning the safety of students in the Internet have been analyzed in the article. It is found that the Internet can be useful for general development, learning, creative expression and the search for like-minded people. For the successful implementation of the tasks, it is also necessary to use interactive forms of work that are modern, understandable and interesting to the students. In a team, creatively implemented. It is proved that the solution of these problems needs to increase the effectiveness of educational impact on children and young people through the use of non-standard methods and forms of educational work, optimal use on the reserve of extra hour, identify the qualities of the student, which will contribute to the formation of safe behaviour skills.

Z

Гринькова Н.М.

Теоретико-методичні засади формування професійної компетентності педагогів з питань морального виховання молодших школярів в умовах позашкільного навчального закладу ... С. 83–90.

Висвітлено питання підготовки педагогів позашкільних навчальних закладів до здійснення ефективної виховної роботи. Розкрито зміст і структуру моделі професійної компетентності педагогів з питань морального виховання молодших школярів в умовах позашкільного навчального закладу, викладено теоретико-методичні засади її формування. Виокремлено організаційно-інформаційний та функціонально-компетентний напрями роботи із підвищення педагогічної компетентності з питань організації морального виховання молодших школярів. Визначено та охарактеризовано активні форми творчої взаємодії з керівниками гуртків та секцій, які були впроваджені авторкою під час проведення дослідно-експериментальної роботи.

Hrynkova N.M.

Theoretical and methodical principles of formation the teachers' professional competence on the issues of moral education of junior pupils in the conditions of an out-of-school educational institution

In the article the concepts „civic education”, „civic consciousness”, „moral qualities” are characterized; the content, structure and peculiarities of forming moral qualities in junior schoolchildren in the conditions of modern school are lighted; the necessity of forming in pupils such qualities like patriotism, humanism, mutual help, sympathy, honesty, justice, charity, kindness, etc. in the context of forming civic consciousness are grounded; the essence of the main components of the teacher's work in forming moral qualities in junior pupils of infant school (gnostical, projective, organizational) are defined; methodical recommendations in forming moral qualities of junior pupils are presented.

Z

Журба К.О.

Активні та інтерактивні форми і методи виховання смисложиттєвих цінностей у школярів основної і старшої школи у позакласній діяльності ... С. 90–99.

Висвітлено питання виховання смисложиттєвих цінностей у школярів як важливого напрямку підготовки дітей до життя та їх самореалізації. Розглянуто активні та інтерактивні форми й методи виховання смисложиттєвих цінностей у школярів основної і старшої школи у позакласній діяльності. З'ясовано, що активні форми й методи використовуються з метою активізації виховної діяльності, а інтерактивні ґрунтуються на суб'єкт-суб'єктній взаємодії учасників виховного процесу і мають пізнавальну та соціальну спрямованість. Визначено та охарактеризовано найефективніші форми позакласної виховної роботи, розкрито методiku їх проведення, обґрунтовано доцільність використання.

Zhurba K.O.

Active and interactive forms and methods of education of basic life values of basic and high school pupils in out-of-school activities

The article deals with active and interactive forms and methods of education of basic life values of basic and high school pupils in out-of-school activities. The upbringing of basic life values in schoolchildren of basic and high school is an important direction for preparing children for life and for their self-realization. The out-of-school activity is characterized as a significant potential and opportunities for formation of basic life values among pupils of basic and high school. It is proved that active forms and methods are used for the purpose of activating educational activity, interactive ones are based on the subject-subjective interaction of participants in the educational process and have cognitive and social orientation. The article deals with such forms of work as educational hours, ethical conversation, Socrat conversation, discussions, mini-discussions, story-role and business games and the methods of their preparation and carrying out, practicability of their use.

Z

Заліток Л.М.

Казкотерапія за Василем Сухомлинським ... С. 99–106.

Висвітлено погляди В.Сухомлинського на використання казки у вихованні та навчанні молодших школярів. На основі аналізу педагогічної спадщини В.Сухомлинського виділено основні форми роботи з казкою та способи її використання у навчально-виховному процесі. Зазначено, що казка – це ефективний метод розумового розвитку дитини та розвитку її морально-етичних почуттів, вона сприяє формуванню позитивного світогляду особистості та її інтеграції в суспільство. Розкрито досвід застосування казкотерапії у Павлівській школі. Наведено приклад діяльності кімнати Казки. Обґрунтовано доцільність використання досвіду В.Сухомлинського в сучасних навчальних закладах.

Zalitok L.M.

Fairy-tale therapy by Vasyl Sukhomlinsky

The ideas of V. O. Sukhomlynskyi about the influence of fairy tales on the upbringing and education of junior schoolchildren are highlighted in the paper. The influence of fairy tricks on the spiritual world of a child, formation of high moral values and positive outlook is substantiated. By analyzing the heritage of the teacher, the main forms of work with the fairy tale in Pavlyskiy secondary school are singled out. As a vivid example of the high stage of children's creativity caused by the fairy tale, the activity of the Fairy-tales room in Pavlyska secondary school are given. It is determined that V. O. Sukhomlynskyi considered the independent creation of a fairy tale one of the important elements in the creative development of a child, a source of moral and ethical feelings and at the same time a means of mental development. The views of the teacher on the use of fairy tales in the teaching of children with special needs are outlined in the article. The expediency of introducing V. Sukhomlynskyi's ideas into the education and upbringing of the younger generation has been substantiated.

Z

Кособуцька Г.П.

Тестування як психолого-педагогічна технологія оцінювання навчальних досягнень студентів: актуалізація практичного аспекту ... С. 106–117.

Розкрито зміст і структуру понять „тест”, „тестування”, „тестовий контроль знань”, „тестологія”. Розглянуто особливості тестування як інноваційної технології оцінювання знань, умінь та навичок студентів. Запропоновано технологію складання педагогічних тестів для контролю знань і вмінь студентів, визначено основні етапи та напрями тестування. Виокремлено різновиди класифікації тестових завдань та принципи їх застосування. Розкрито методiku оцінювання за критеріями конвертації первинного бала в оцінку запропонованих систем, апробовану авторкою в контексті проведеної дослідно-експериментальної роботи.

Kosobutska G.P.

Testing as a psychological and pedagogical technology for evaluating students' academic achievements: actualization of a practical aspect

The article deals with the content and structure of the concepts „test”, „testing”, „test control of knowledge”, „testology”. The practical significance of testing in the process of assessing the knowledge, skills and abilities of students, which involves obtaining objective and qualitative information about the dynamics of their success, diagnostics of gaps and drawing of prospects for success has been described. The indicated directions of testing: content, contextual, procedural are pointed. Types of classification of test tasks, principles of application; the proposed characteristics of tests and methods of evaluation according to the criteria of conversion of the initial score in the evaluation of the proposed systems, tested by the author in the context of the experimental research are offered.

Z

Люленко С.О.

Екологічна освіта та виховання майбутніх вчителів біології на сучасному етапі розвитку суспільства ... С. 118–124.

Висвітлено питання екологічної освіти та виховання майбутніх вчителів біології. Виявлено основні чинники зростання актуальності проблеми екологічного виховання. Зазначено, що на сучасному етапі розвитку суспільства екологічна освіта та виховання набувають особливого соціального змісту. Розкрито сучасні тенденції та основні принципи екологічної освіти. Виокремлено та проаналізовано основні підходи до розвитку екологічної освіти і виховання. Наголошено на необхідності вдосконалення та насичення змісту навчального процесу екологічним матеріалом, створення відповідних умов для екологічного виховання майбутніх вчителів біології.

Lyulenko S.O.

Ecological education and upbringing of future biology teachers at the present stage of development of society

The article deals with the analysis of the state of ecological education and education of future biology teachers at the present stage of development of society. The necessity to improve and saturate the content of the educational process with environmental material and to create the appropriate conditions for the environmental education of future biology teachers has been proved. The basic principles of environmental education and education of future biology teachers such as: the principle of practical orientation, the principle of continuity and consistency, the principle of activity and consciousness, the principle of conformity of nature, the principle of interdisciplinary are outlined. The basic approaches to the development of ecological education and education like natural science, naturalistic, global-biosphere, problem, value are highlighted. The current state of development of environmental education and education is characterized by the search for new ways of cooperation between teachers and students, during which the formation.

Z

Павелків К.М.

Система професійної підготовки педагогів у Західній Європі: термінологічний аналіз ... С. 124–133.

Здійснено аналіз термінологічного поля системи професійної підготовки педагогів у Західній Європі у контексті професійної підготовки педагогів України. Розглянуто особливості термінології щодо функціонування системи педагогічної освіти. Розкрито значення та застосування таких категорій та понять, як „система педагогічної освіти”, „форми здобуття освіти”, „базова педагогічна освіта”, „післядипломна педагогічна освіта”, „безперервна педагогічна освіта”, „заклади професійної підготовки”. Зроблено висновок про те, що для системи педагогічної освіти Західної Європи і України, незважаючи на різноманітність структурної організації та змісту, характерним є процес зближення, що сприяє створенню загальноєвропейського освітнього простору та розвитку освітньої мобільності.

Pavelkiv K.M.

The system of professional training of teacher in Western Europe: terminological analysis

The article analyses terminological field of the system of professional training of teachers in Western Europe in context of professional teachers' training in Ukraine. The meaning of main definitions such as „educational system”, „forms of receiving education”, „basic pedagogical education”, „postgraduate pedagogical education”, „continuous pedagogical education” in context of their application by domestic and foreign scientific communities is discovered. It is clarified, that „educational system” in context of professional teachers' training analysis is both the system of professional education of future teachers, that is an integral complex of structural elements, which have certain internal ties and relations, interact with each other and form integral unity; and it is a set of interconnected means, methods and processes required for creation of organized, purposeful and intentional educational influence on formation of personality.

Z

Павелків О.М.

Теоретичні засади реалізації інноваційних процесів у вищих навчальних закладах ... С. 134–144.

Розглянуто проблему впровадження у навчально-виховний процес вищих навчальних закладів інноваційних методів навчання, виховання та управління педагогічним процесом. Розкрито зміст понять „інновація” та „педагогічна технологія”. Обґрунтовано доцільність інноваційної спрямованості педагогічної діяльності на сучасному етапі розвитку освіти і суспільства загалом. Визначено сутнісні ознаки інноваційних педагогічних технологій. Зроблено висновок про те, що ефективність інноваційних процесів у навчальному закладі визначається вибором та обґрунтуванням вихідних методологічних і теоретичних позицій, які визначають спрямованість і зміст нововведень, а також забезпечують системний рівень їх впровадження.

Pavelkiv O.M.

Theoretical principles of implementation of innovative processes in higher educational establishments

The article states that the modern stage of modernization of the education system is characterized by increased attention to the personality, the direction of the efforts of teachers to develop the creative potential of the participants in the educational process.. It is stated that two problems make up the essence of innovative processes in education that in practice must be solved integrated: the first, the problem of studying, generalization and dissemination of advanced pedagogical experience, and, the second, the problem of introducing the achievements of psychological and pedagogical science into practice. It was emphasized that as a system education, innovation is characterized by integral qualities: innovation process, innovation activity, innovation potential, innovation environment. It is proved that innovations in education are a natural phenomenon, dynamic in character and developmental in results, their implementation allows to resolve the contradictions between the traditional system of education and the needs in qualitatively new education.

Z

Петренко С.В.

Інформаційно-цифрова компетентність учня у контексті формування Нової української школи ... С. 144–156.

Здійснено аналіз Концепції Нової української школи, метою якої є формування в учнів десяти ключових компетентностей, серед яких виокремлено інформаційно-цифрову компетентність. Висвітлено погляди зарубіжних та українських вчених на трактування поняття „інформаційно-цифрова компетентність”. З'ясовано, що інформаційно-цифрова компетентність – це здатність і готовність ефективно, критично і безпечно використовувати інформаційно-комунікаційні технології у своїй діяльності та для професійного розвитку. Визначено сутність і структурні компоненти інформаційно-цифрової компетентності учнів у контексті реалізації завдань Концепції Нової української школи. Виокремлено методичні прийоми, форми роботи та засоби формування в учнів інформаційно-цифрової компетентності.

Petrenko S.V.

Information and digital competence of a student in the context of the formation of the New Ukrainian school

The author analyzes the concept of the new Ukrainian school whose purpose is development of students ten key competencies, including information and digital competence. Information and digital competence according to the Concept defined as the steady, critical application of ICT to create, search, process, share information at work, in public space and private communication; as information and media literacy, basics of programming, algorithmic thinking, working with databases, Internet safety skills and cyber security; as understanding the ethics of information. Identified components of information and digital competence, such as: information literacy, communication and cooperation, the creation of digital content security, solution.

Z

Розман І.І.

Феномен біографічного методу та особливості його застосування у вивченні педагогічних персоналій ... С. 156–165.

Розглянуто питання дослідження педагогічних персоналій як перспективного напрямку розвитку української історико-педагогічної науки. Розкрито сутнісні характеристики біографічного методу у контексті дослідницьких технологій психології, соціології, історичної науки, літературознавства та інших галузей знань. Визначено науково-пізнавальний потенціал біографічного методу у дослідженні педагогічних персоналій. З'ясовано, що головна особливість використання біографічного методу в історико-педагогічній науці полягає в реконструкції біографії-життя з метою виявлення чинників та обставин, що визначали характер, спрямованість і здобутки наукової діяльності персоналії.

Rozman I.I.

The phenomenon of the biographical method and the peculiarities of its application in the study of pedagogical personalities

The article reveals the essence of the biographical method and the peculiarities of its use in historical and pedagogical science. The scientific works to the use of the biographical method in certain branches of knowledge, in particular philosophy, sociology, historical science, literary criticism, etc. are analyzed. The aim of the article is to determine the essence of the biographical method and to elucidate the peculiarities of its use in the research into pedagogical personalities. In the field of scientific discourse it is proved that it is more appropriate to speak not about one „biographical method”, but about „biographical methods”. Their analysis is implemented in three main contexts: a) separate fields of science - psychology, philosophy, historical science, literary criticism, sociology, who has developed their own understanding of the content of the biographical method and it is used as a scientific tool for solving their profile problems; b) in the area of the choice and use of certain methodological strategies for the study of various aspects of biography, related to the change of scientific paradigms, the activities of various scientific schools; c) in the context of explaining the relationship between the biographer-researcher, the researched personality and the text. It is concluded that the study of the phenomenon of the biographical method has a pronounced multidisciplinary character.

Z

Сілков В.В., Сілкова Е.О.

Теоретико-методичні недоліки при формуванні обчислювальних прийомів у молодших школярів, їх причини та шляхи подолання ... С. 165–181.

Розглянуто теоретико-методичні основи вивчення арифметичних дій учнями початкових класів. З'ясовано, що одним із основним завдань вивчення математики у I-IV класах є формування у молодших школярів обчислювальних навичок. Проаналізовано типові помилки у діяльності вчителя і учнів під час формування обчислювальних навичок, визначено їх причини, окреслено шляхи, методи та засоби їх подолання. Наголошено на необхідності якісної методичної та наукової підготовки майбутнього вчителя початкових класів до вмілого формування в учнів предметних математичних компетентностей. Обґрунтовано доцільність впровадження у масову практику роботи початкової школи новітніх технологій, зокрема особистісно-зорієнтованого підходу до навчання математики.

Silkov V.V., Silkova E.O.

Theoretical and methodological deficiencies in the formation of computational techniques in primary school children, their causes and ways to overcome

The theoretical and methodological foundations of the study of arithmetic operations are considered in the article. It is determined that the main task of mathematics is mastering by students of subject-matter mathematical competencies – computational, informationgraphic, logical, geometric, algebraic. It is proved that when using the latest technologies in the educational process, namely the person-oriented approach to teaching mathematics helps to overcome the shortcomings in the formation of computational methods. Typical mistakes in the activity of the teacher and students in the formation of computational skills are considered and ways of their overcoming are outlined. The necessity of preparing the future primary school teacher for the skilful formation of subject-matter mathematical competencies in junior schoolchildren is conditioned.

Z

Стельмашук Ж.Г., Гриневич М.Н., Рабешко О.М.

Скаутська система виховання у контексті викликів сучасності ... С. 181–191.

Розкрито сутність та виховний потенціал скаутської системи виховання. Обґрунтовано доцільність відродження та популяризації ідей національної скаутської організації „Пласт” в Україні з огляду на сучасну соціокультурну та суспільно-політичну ситуацію. Розкрито специфіку та можливості пластової методики як потужного чинника виховання особистості на прикладі досвіду діяльності молодіжної громадської організації „Лютинська станиця Пласту – Національної скаутської організації України”. Визначено ключові проблеми діяльності пластових осередків та станиць у сучасних умовах, виокремлено пріоритетні напрями їх подолання.

Stelmashuk Zh.G., Grinevich M.N., Rabeshko O.M.

Scout system of education in the context of calls of contemporaneity

The role and the essence of the Scout system of upbringing is revealed in the paper. The expediency of studying the experience, revival and popularization of the ideas of the national scout organization „Plast” in Ukraine, taking into account the current socio-cultural and socio-political situation in the country, the need for training a physically and spiritually healthy young generation devoted to traditions, customs, the state, education of political and military the elite of the nation have been proved. The possibilities, specifics and potential of the stratum method as a powerful factor in the education of the personality (on the example of the activity of the youth public organization „Liutynska staircase Plast – National Scout Organization of Ukraine”) are substantiated. The key problems of activity of plast staircases and cells in the present conditions are highlighted, ways of their elimination are offered.

Z

Fedorishin O.P.

Increasing motivation in teaching learning process ... P. 191–198.

The article deals with the motivation that occupies an important place in human learning. The term „motivation” is used to denote the springs of action, which can be native or acquired. Literally it means causing or inducing movement. It is also used to mean stimulation of a desire on the part of the learner to master the subject-matter or to react to a given situation. Motivation is simply the moving power that elicits vigorous effort to learn or to do things. Motivation may also denote cravings, incentives, drives, desires, urges, or satisfactions. The teaching approach that is a part of the regular teaching procedure often serves as the most effective form of motivation. The effectiveness of learning partly depends on the strength of the needs and upon the satisfaction the learning brings. It can be said that the rate of learning depends on the strength of the motive. Motivation is the very heart of the learning process. Adequate motivation not only sets in motion the activity which results in learning, but also sustains and directs it. It is concerned with the arousal of interest in learning. The learner must be motivated so that his interest will be directed towards a definite objective which will take him far beyond the experiences which are utilized as motivators toward further learning.

Федоришин О.П.

Підвищення мотивації у навчальному процесі

Розглянуто проблему формування мотивації як одного із найбільш впливових факторів у навчальному процесі. Охарактеризовано сучасні теорії людської мотивації. Розкрито особливості формування зовнішньої та внутрішньої навчальної мотивації. Визначено умови та фактори формування мотивації у навчанні, висвітлено її роль у досягненні учнями навчальної мети, набутті нових знань та навичок. З'ясовано, що мотивація навчання має особистісний характер і залежить від навчальних можливостей учнів, їх здібностей та інтелектуального рівня. Обґрунтовано доцільність розвитку та зміцнення мотивації у процесі навчання як стійкої риси особистості та потужного виховного засобу. Підкреслено ключову роль вчителя у формуванні в учнів навчальної мотивації, запропоновано шляхи та методи підвищення мотивації у навчальній діяльності.

Z

Ціпан Т.С., Боровець В.І., Гоголь В.А.

Організаційно-дидактична модель формування акмеологічного простору школи ... С. 198–211.

Розглянуто особливості процесу педагогічного моделювання. Запропоновано розроблену структурно-функціональну модель формування акмеологічного простору школи в системі діяльності Малої академії мистецтв. Розкрито мету і завдання формування акмеологічного простору школи як інноваційної педагогічної системи. Визначено методологічні підходи до моделювання акмеологічного простору загальноосвітнього навчального закладу. Проаналізовано комплекс організаційно-управлінських, інформаційно-комунікативних, психолого-педагогічних і науково-методичних умов досліджуваного процесу. Визначено основні напрями освітньо-формуєчої взаємодії між педагогами і учнями. Виокремлено основні критерії та показники акмеологічних технологій, охарактеризовано науково-методичне забезпечення процесу формування акмеологічного простору школи.

Tsipan T.S., Borovets V.I., Gogol V.A.

Organizational-didactic model of the formation of the acmeological environment of school

The article deals with the analyzes of theoretical aspects of the process of pedagogical modeling. The requirements for the model as a concept of the investigated phenomenon are determined. The structural-functional model of the formation of the school's acmeological environment in the system of activity of the Small Academy of Arts is elaborated; the content of its structural components has been characterized: namely: purpose, task, methodological approaches, principles, components (conceptual and methodological, subject-spatial, technological and instrumental, functional and productive); a complex of conditions (organizational-managerial, informational-communicative, psycho-pedagogical, scientific-methodical); directions of educational forming interaction between teachers and students of school, scientific and methodical provision of the formation of the school's acmeological environment.

Z

Шурин О.І.

Декоративно-прикладна творчість Рівненщини: історико-педагогічна генеза ... С. 212–218.

Викладено окремі аспекти історичного розвитку декоративно-прикладної творчості Рівненщини, здійснено теоретичний аналіз досліджень історичного становлення декоративно-прикладної творчості краю. Розкрито сутність поняття „декоративно-прикладне мистецтво”. З'ясовано педагогічне значення декоративно-прикладної творчості для системи художньої освіти. Наголошено на актуальності та доцільності сучасних досліджень народного мистецтва західних регіонів України. Охарактеризовано основні види народного мистецтва Рівненського краю, такі як ткацтво, вишивка та кераміка. Розкрито роль валяного промислу у житті рівненчан. Зазначено, що важливе місце в українській художній культурі займає народне вишивальне мистецтво Рівненського Полісся, розглянуто його особливості та найпоширеніші орнаментальні мотиви.

Shurin O.I.

Decorative-applied creativity of Rivne region: historical and pedagogical genesis

Some aspects of historical development of decorative and applied art are considered, theoretical analysis of researches on the historical development of decorative and applied creativity of Rivne region has been carried out; the pedagogical significance of decorative and applied art for the system of artistic education has been determined. The main attention is paid to such types of folk art of the region as weaving, embroidery, ceramics. It was analyzed that on the basis of the weaving of the arts of the population, the region provided itself with clothes, household items, and the basic knowledge of Polissia weavers was passed from generation to generation. The main weaving centers of Rivne Polissia has been identified. The value of fly fishing in the life of Rivnevites has been found, namely: the importance of folk embroidery for the inhabitants of the region and its most common ornamental motifs; features of embroidery of through-rhombic compositions made in the technique of „cutting”; the tradition of decoration of ceramic products of masters of Rivne region in the technique of “rolling”. It has been investigated that each type of traditional folk art is distinguished among other ones artistic-expressive means, established forms of the product, ornamental motives, technological approaches.

Z

Абрамович Т.В.

Критерії та показники сформованості професійної компетентності соціального педагога ... С. 218–225.

Розглянуто особливості впровадження європейських стандартів у систему освіти України, висвітлено проблеми розвитку професійної компетентності педагогів. На основі аналізу психолого-педагогічних, наукових та методичних джерел визначено та охарактеризовано основні критерії, що є визначальними у формуванні професійної компетентності соціального педагога. Виокремлено показники сформованості професійної компетентності соціального педагога. Акцентовано увагу на наявності у соціального педагога позитивної мотивації, фахових знань, розвинених комунікативних навичок, умінні проектувати соціально-педагогічний супровід навчального процесу та прогнозувати результати діяльності.

Abramovich T.V.

Criteria and indicators of the formation of professional competence of a social teacher

The article focuses on the peculiarities of the introduction of European standards in the education system of Ukraine and the need for the development of professional competence of teachers. The issue of the need to update the content of education is highlighted in the writings of scientists and state regulatory documents. The necessity of formation of social competence of students is emphasized. The materials contain theoretically grounded criteria and their indicators, which are decisive in formation of the professional competence of the social teacher: motivational-value, cognitive-informational, social-communicative and prognostic-reflexive. The necessity of positive motivation, professional knowledge, developed communicative skills and ability to design social-pedagogical accompaniment of educational process, to forecast the results of activity are described. The attention is paid to the possibility of further promising areas of scientific research.

Z

Баліка Л.М.

Педагогічні основи роботи шкільних бібліотек щодо розвитку в учнів інтересу до читання ... С. 225–236.

Розкрито педагогічні основи діяльності шкільних бібліотек щодо розвитку інтересу до читання. Висвітлено погляди науковців на трактування поняття „інтерес до читання”. Акцентовано увагу на доцільності врахування вікових особливостей учнів-читачів у процесі читацького розвитку. Обґрунтовано роль шкільного бібліотекаря у здійсненні розвивально-виховного впливу на читачів. Проаналізовано основні засоби та етапи формування інтересу до читання. Зазначено, що педагогічна діяльність шкільних бібліотек дає змогу трансформувати мотиваційну структуру читання дітей від низького (навчального) до високого (морально-естетичного) рівня, спрямованого на цілісний розвиток особистості та творче міжособистісне спілкування.

Balika L.M.

Pedagogical foundations of the work of school libraries regarding the development of interest pupils' to reading

The pedagogical foundations of the work of school libraries regarding the development of interest in reading has been outlined in the article. It is emphasized that pedagogical activity is inherent in any library, especially school one, and is implemented in its educational, educational and developmental functions. The age stages of reader development has been analyzed. It is noted that in accordance with the peculiarities of psychophysiological development of children, they initially have an interest in reading, and subsequently formed a certain reader interest; the stages of interest formation are revealed: curiosity, interest, curiosity, cognitive interest, theoretical interest. Five motifs are given that play a decisive role in the formation and development of readers' interests, because they encourage students to improve their reading activity. It is noted that the special task in the activity of the school library is the education of high-grade reading motives, among which one of the most important is the interest in reading.

Z

Матвійчук-Юдіна О. В.

Властивості інформаційної системи відповідно міжнародних стандартів – основа формування компетентностей майбутніх ІТ-фахівців з предмету „Комп'ютерна графіка” ... С. 237–245.

Висвітлено проблему визначення компетентностей майбутніх бакалаврів спеціальності „Кібербезпека” під час вивчення дисципліни „Комп'ютерна графіка”. Розглянуто особливості основних підходів до формування професійних компетентностей фахівців із кібербезпеки за функціональними властивостями інформаційно-комунікаційної системи. Визначено перелік базових фахових та професійних компетентностей фахівця з урахуванням офіційної світової системи стандартизації серії ISO та Індустріальної моделі кібербезпеки США. Обґрунтовано необхідність підвищення вимог до рівня професійної підготовки фахівців ІТ-послуг спеціальності „Кібербезпека” відповідно до умов інформаційної безпеки держави та сучасних тенденцій розвитку світового інформаційного суспільства.

Matviychuk-Yudina O.V.

Properties of the information system in accordance with international standards - the basis of competence development of future IT specialists on the subject „Computer Graphics”

The present state and level of development of information and communication systems in Ukraine are analyzed. The problem of definition of concepts and competences of bachelors of the specialty „Cyber Security” in the study of the discipline „Computer Graphics” is considered. The features of the basic approaches of professional or professional competences in the discipline „Computer Graphics” for the bachelors of the specialty „Cyber Security” according to the properties of the information system and taking into account international standards and requirements are determined.

Z

Дуброва А.С.

Формування педагогічної майстерності майбутнього учителя іноземної мови ... С. 245–250.

Розглянуто проблему якісної професійної підготовки майбутніх вчителів іноземної мови. Розкрито зміст поняття „педагогічна майстерність”, визначено основні критерії педагогічної майстерності вчителя. Виокремлено основні складові майстерності вчителя іноземної мови. Акцентовано увагу на особливостях системи професійної підготовки майбутнього вчителя іноземної мови. Окреслено вимоги до теоретичного та практичного рівня підготовки сучасного вчителя іноземної мови. Визначено елементи педагогічної майстерності та професійні якості майбутнього вчителя іноземної мови.

Dubrova A.C.

Formation of pedagogical skills of the future teacher of a foreign language

The latest research on the problem of forming the professional skills of the future teacher of a foreign language are analyzed in the article; the main criteria for teacher's skills and the essence of the concept „pedagogical skill” are defined; the main components of the skill of foreign languages teacher are identified. The attention is focused on the peculiarities of the professional training and professional activity of the future teacher of a foreign language. The elements of pedagogical skill and professional qualities of the future teacher of a foreign language are determined. The article outlines the way of formation of the pedagogical skills of foreign language teachers as the problem of generalizing the pedagogical mastery of future teachers of the foreign languages on the bases of the competency approach has not been enough researched. The great attention is paid to the peculiarities of the professional activity of the future teacher of a foreign language.

Z

Дем'янюк І.В.

Життєвий і творчий шлях Т.Д.Дем'янюк у контексті розвитку громадянського виховання в Україні ... С. 250–258.

Розглянуто життєвий і творчий шлях відомого українського педагога Т.Д. Дем'янюк. Проаналізовано громадянську спрямованість її наукової діяльності та педагогічної спадщини. Висвітлено внесок науковця у розвиток громадянського виховання як процесу формування громадянських компетентностей. Розкрито основні завдання громадянського виховання (за Т.Д.Дем'янюк). Обгрунтовано актуальність та важливість спадщини Т.Д. Дем'янюк, наголошено на доцільності використання напрацювань педагога у становленні системи національного виховання в Україні.

Demyaniuk I.V.

Life and creative path of T.D.Demianiuk in the context of the development of civic education in Ukraine

The article deals with the life and creative path of the famous Ukrainian teacher T. Demianiuk, the civic orientation of her scientific activity and pedagogical heritage is analyzed, in particular, the main tasks of civic education are revealed (by T. Demyanyuk), such as: the system of national patriotic education – the basis of the development of citizenship as an integrated character trait: love for the Motherland, devotion to her; the desire to strengthen its own honor and dignity of the Ukrainian; active-creative patriotic activity throughout life; organization of national-patriotic activity of students; the formation of national consciousness, love of the native land, of their people, the desire to work for the prosperity of the state, readiness to protect it, preserve the unity of the Ukrainian lands, unity and unity of the nation, of society as a whole; formation of high linguistic culture, mastering the Ukrainian language, knowledge of the Constitution of Ukraine, rights and obligations of citizens, respect and observance of national symbols and national symbols: the State Emblem, the Banner and the Anthem.

Z

Ільчук Я.М.

Погляди В.Сухомлинського на соціалізацію особистості в умовах сім'ї ... С. 258–268.

Проаналізовано погляди В.Сухомлинського на соціалізацію особистості дитини в умовах сім'ї. З'ясовано, що педагог розглядав сім'ю крізь призму соціологічних детермінант, як особливе середовище, яке формує особистість дитини та її соціальні навички, сприяє засвоєнню стереотипів поведінки, соціокультурних норм та правил. Висвітлено роль батьків у формуванні ідентичності дитини, визначено основні засоби соціалізації дитини у сім'ї. Охарактеризовано систему освіти та виховання у Павлівській середній школі, розкрито особливості створеної педагогом „батьківської школи». Акцентовано увагу на ідеї В.Сухомлинського щодо необхідності підготовки підростаючого покоління до сімейного життя та відповідального виконання ролей батьків.

Псчук Ya.M.

The views of V. Sukhomlynskyi on the socialization of the individual in the conditions of the family

The article deals with V. Sukhomlynskyi's views on the socialization of the individual in the conditions of the family. It was found out that the teacher viewed the family as a whole through the prism of sociological determinants, that is, he considered it as a special environment that forms the child's personality, her attitude to the world, to the surrounding people. The system of school and family education in Pavlyshii secondary school has been analyzed. The special attention was given to "paternal school" created by the great teacher. The role of parents in forming the child's identity has been analyzed, since the teacher shared the parental and maternal functions in the socialization of the child. It is proved that V. Sukhomlynskyi's system of preparing the younger generation for the role of parents covers a wide range of means and techniques aimed at forming the unity of consciousness, belief and behavior.

Z

Кардаш В.П.

Правове виховання учнів молодшого шкільного віку ... С. 269–275.

Висвітлено проблему правового виховання дітей молодшого шкільного віку в умовах сучасного загальноосвітнього закладу. Визначено основні завдання, які повинні вирішуватися у процесі правового виховання учнів. Охарактеризовано різні підходи до конструювання змісту правового матеріалу. Зазначено, що підґрунтям правових переконань є правові знання. З'ясовано, що формування правових уявлень, переконань і поведінки особистості відбувається за умови тісного взаємозв'язку правових знань із соціальним досвідом індивіда. Наголошено на тому, що методика правового навчання і виховання повинна передбачати емоційний виклад правового матеріалу, а також наявність ілюстрацій для кращого засвоєння учнями абстрактних правових положень.

Kardash V.P.

Legal education of children of elementary school age

The article deals with the problem of legal education of children of elementary school age in the conditions of a modern educational institution as an important condition for their socialization, the result of which is their legal upbringing; The legal tasks, which are solved in the process of legal education of pupils, are described. Different approaches to constructing the content of the legal material are described. It is noted that the basis of legal beliefs is legal knowledge. It is emphasized that in legal knowledge special scientific, as well as life experience of man, his outlook are accumulated. The emphasis is on the fact that beliefs are formed only if the knowledge merges with feelings. It is noted that the lack of legal education leads to the fact that students often give incorrect assessments to certain moral and legal phenomena, facts, and based on inaccurate and false views, misconduct when dealing with a particular issue.

Z

Літвінчук І.М.

Виховання гіперактивних дітей: теоретичний аналіз проблеми ... С. 275–280.

Здійснено теоретичний аналіз проблеми виховання гіперактивних дітей. Розкрито зміст понять „гіперактивність”, „гіперактивний розлад з дефіцитом уваги”, „синдром дефіциту уваги з гіперактивністю”. Зазначено, що гіперактивність є типовим порушенням поведінки, яке проявляється у надлишку рухової активності та підвищеній збудливості. На основі аналізу наукових джерел з проблеми дослідження визначено та охарактеризовано основні симптоми гіперактивності у дітей. З'ясовано, що гіперактивність дітей зумовлена переважно соціальними і психологічними чинниками. Наголошено на необхідності корекційної роботи з гіперактивними дітьми та здійсненні психолого-педагогічного супроводу дітей цієї категорії.

Litvinchuk I.M.

Upbringing of hyperactive children: a theoretical analysis of the problem

The article analyzes the problem of hyperactive children. The concepts of „hyperactivity”, „hyperactive disorder with attention deficit”, „attention deficit hyperactivity disorder syndrome” are analyzed. It is noted that hyperactive children have an increased need for movement, and when this

requirement is blocked, the rules of behavior in a child worsens attention, reduces performance, increases fatigue. It is found that despite a significant number of studies of the problem of hyperactivity, among parents and teachers there is the opinion that hyperactivity is just a behavioral problem, and sometimes simply „promiscence” of a child or the result of inability to educate.

Z

Мартинюк О.В.

Вплив змісту шкільних підручників на гендерну соціалізацію особистості учня/учениці ... С. 281–288.

Висвітлено питання змісту шкільних підручників як необхідного чинника успішної соціалізації особистості. З'ясовано вплив змісту шкільних підручників на особливості процесу гендерної соціалізації особистості учнів. Розкрито зміст поняття „гендерна соціалізація”, визначено основні агенти первинної та вторинної гендерної соціалізації. Обґрунтовано, що зміст навчального матеріалу підручників є важливим засобом гендерної соціалізації та формування соціокультурних стереотипів, оскільки через підручник дитина отримує установки, цінності та гендерні орієнтири, що впливають на становлення і розвиток гендерної поведінки. На основі гендерного аналізу змісту підручників зроблено висновок про те, що вони часто створюються із порушенням гендерної рівноваги і містять закодовану гендерну асиметрію.

Martyniuk O.V.

Influence of the content of school textbooks on the gender socialization of the personality of pupil

On the basis of the results of psychological and pedagogical research the problem of the influence of the content of school textbooks on the gender socialization of the individual has been analyzed. It was found out that with the help of textbooks the process of gender socialization of the student's personality is happening. It is proved that the content of the textbook textbooks is the means of gender socialization, an important channel for the translation and formation of socio-cultural stereotypes. Gender analysis of the content of textbooks enabled: to substantiate that school textbooks in their majority contain encoded gender asymmetry; to identify gender stereotypes that are formed and supported by students during learning; to determine which professions appear as male / female. It is proved that a child through the textbook gets the settings, values, gender benchmarks that are characteristic of a particular gender, which ultimately leads to the acquisition of the skills needed to perform traditional gender roles.

Z

Мічута Х.О.

Кризові ситуації в сім'ї як чинник розвитку особистості ... С. 289–296.

Досліджено вплив кризових ситуацій у сім'ї на розвиток особистості. Виокремлено загальні характеристики кризової ситуації, розглянуто особливості перебігу та значення цього психологічного явища в житті особистості. З'ясовано, що кризові ситуації характеризуються емоційним та інтелектуальним стресом, і можуть в життєдіяльності особистості розглядатися як прогрес (сприяння особистісному розвиток, переходу на наступний етап свого розвитку), так і регрес (життєвий тупик, особистісна деградація). Визначено основні напрямки, які доцільно використовувати у процесі психологічного подолання кризових ситуацій в сім'ї задля розвитку особистості.

Mihuta Kh.O.

Crisis situations in the family as a factor of personality development

The article deals with the definition of the role and influence of crisis situations in the family on the development of personality, as well as the peculiarities of the course and significance of the essence of this composite phenomenon in the life of the individual. It is revealed that crises are special moments in the life of the individual; crises are regarded as progress (the promotion of personal development and the transition to the next stage of its development) and regress (deadlocks, personal degradation). In most cases, crises are defined as stress-factors in human life. The crisis creates a crisis situation that is characterized by emotional and intellectual stress, requires a significant change in the perceptions of the world and about yourself in a short period of time. The general characteristics of the crisis situation are singled out: causing violations of psychological balance, which may lead to disadaptation; arises in the

presence of a contradiction between the physical and mental capabilities of the individual and the previously formed forms of its relationship with other people and ways of doing so; it is characterized by the lack of mental resources that are needed to overcome the crisis situation; the main directions that are useful for crisis situations for the development of personality are defined.

Z

Мокрик А.В.

Психологічні підходи дослідженні гендерних аспектів лідерства в управлінській практиці ... С. 296–301.

Розглянуто гендерний підхід вивчення управління та лідерства. Виокремлено основні напрямки дослідження причин гендерної диспропорції лідерства, відмінностей між лідерами чоловічої та жіночої статей. Розкрито психологічні підходи до гендерних особливостей формування лідерства в управлінській практиці. Проаналізовано наукові теорії, що стосуються гендерного виміру управління, а також їх основні концепції. Визначено стереотипи, які існують у суспільстві щодо управлінської діяльності жінок. Зароблено висновок про те, що жінки та чоловіки за лідерською ефективністю відрізняються лише за умови використання різних стилів та методів управління.

Mokryk A.V.

Psychological approaches to the study of gender aspects of leadership in management practice

The article deals with the analyzes of the existing psychological approaches and empirical researches on the gender aspects of leadership in management practice that exist in society regarding the management of women. The directions of scientific theories of gender dimension are described, namely: the dominance of the gender factor over leadership (gender concept, the concept of tokenism, the concept of androgyny, the theory of gender selection of leaders, the theory of impressive management, the theory of adherents of fraudism); dominance of a leadership position over a gender factor (LMX theory (Leader - Member Exchange Theory), situational job approach (R. House, J. Hunt), Probabilistic model of F. Fiedler's leadership); equality of gender factor and leadership position (Concept of information processing), social - role theory of gender differences of leaders E. Eglī). The approaches to studying the relationship between the gender type of manager and his managerial skills has been investigated.

Z

Примак М.В.

Готовність дитини до навчання: теоретичний аналіз ... С. 302–307.

Висвітлено проблему психолого-педагогічної готовності дитини до шкільного життя у контексті гуманізації сучасної освіти та її реформування. Здійснено аналіз наукових джерел із проблеми підготовки дітей до навчання у школі. Розкрито різні підходи до трактування понять „готовність” та „шкільна адаптація”. З’ясовано, що готовність дитини до навчання в школі являє собою цілісну систему взаємопов’язаних компонентів, що забезпечують її успішну адаптацію до умов та вимог школи. Обґрунтовано доцільність визначення психолого-педагогічної готовності дітей до шкільного навчання з метою профілактики шкільної дезадаптації.

Primak M.V.

Readiness children for school studying: theoretical analysis

The article analyzes theoretical and methodological papers on the problem of preparing children for schooling, in particular, revealing its psychological and pedagogical aspects. It is noted that adaptation to school is adaptation of a child to the conditions and requirements of school, where she uses the before acquired knowledge, in the conditions of the children's educational institution and the family in preschool children. The attention is drawn to the fact that in modern psychology and pedagogy there is clear definition of the concept of „readiness” or „school adaptation”. The attention is focused on the concept of „psychological and pedagogical readiness for school” as the possession of skills, knowledge, abilities, motivation and other necessary for the optimal level of mastering the school curriculum of behavioral characteristics. It is emphasized that readiness for studying at school consists of a certain level of development of intellectual activity, cognitive interests, readiness for arbitrary

regulation of his cognitive activity and the social position of a student. It is noted that readiness and adaptation to school education are at the same time a problem of social maturity of the child.

Z

Яйченя Н.В.

„Важковиховувані діти”: ретроспективний аналіз поняття ... С. 307–317.

На основі аналізу наукових праць висвітлено історію виникнення і трансформації поняття „важковиховувані діти” у вітчизняній психолого-педагогічній науці. Охарактеризовано змістове наповнення поняття у науковому обігу XIX ст. та на початку XX ст. Визначено, що у 20-30-х роках XIX ст. поняття „важковиховувані діти” розглядалося як широка соціально-педагогічна категорія, що яка включала різні групи дітей, які були „важкими” для педагогів та батьків. З’ясовано, що зміст поняття „важковиховувані діти” у 50-60-ті роки XX ст. охоплював несприйнятливих до виховання дітей та дітей з психічними, фізичними і розумовими вадами; у 70-80-ті роки „важковиховуваною дитиною” вважали психологічно та фізично здорову дитину, яка стала „важкою” у зв’язку із несприятливими умовами життя у сім’ї або школі. Зроблено висновок про те, що сучасна наука у зміст поняття „важковиховувані діти” вкладає різні значення, воно охоплює дітей, у яких виникають труднощі із соціалізацією.

Yaichenya N. V.

„Difficult children”: a retrospective analysis of the concept

The article analyzes the emergence and transformation of the concept „difficult children” in the pedagogical science. The content of the notion has been characterized: in the nineteenth century it was considered like „hard-core” - children with clearly defined physical disabilities; in the early twentieth century – like „difficult children” – children-offenders, homeless children, children with various defects, children from mass school, which complicated the educational process. It was found that in the 20-30's of the XX century, the concept „difficult child” was marked by different groups of children who for many reasons were „difficult” for teachers and parents. It has been proved that the meaning of the concept „difficult children” in the 50-60-ies of the twentieth century included: unacceptable to the upbringing of children; children with mental, physical and 317 mental disabilities. But in comparison with previous decades, this notion has ceased to include such groups of children as offenders and homeless. In the 70's and 80's of the XX-th century, „hard-core child” was considered a psychologically and physically healthy child, who became „difficult” for unfavorable living conditions in a family or school. The modern meaning of the notion „difficult children” refers to children who have difficulties with socialization, their moral norms are difficult to form and, as a result, deviations of forms of behavior arise; includes different categories of children: children with pronounced giftedness, children with minor psychological or physical disadvantages.